

Др Драган Трифуновић

МАТЕМАТИКА ЗА УЧИТЕЉЕ 4

У ранијим бројевима овог часописа бавио сам се неколиким питањима наставе математике у нижим разредима основне школе. У жељи да учитељима, тј. професорима разредне наставе омогућим што више чињеница, како би свој час математике учинили занимљивијим, обрадио сам неколико тема као што су римски бројеви, таблица множења, инструментални рачун, елементи народне рачунице и слично.

Овом приликом чиним нов прилог који садржи грађу за танано проучавање математичке прошлости у нижим разредима основне школе (НРОШ).

Овде се по *први пут* у нашој средини излаже потпуна библиографија математичке књижевности за потребе основне школе и то *књиге, часописи и уџбеници*. Обрађен је само 19. век и то са продужетком до Првог светског рата. На овај начин корисник овог текста имаће све шта је код Срба објављено за потребе основне школе. Значи, овде се дефинитивно и транспарентно излаже комплетно књишко благо школе код Срба. Ово је потпуно ново дејство, јер до данас ове библиографије нису урађене у било којој педагошкој средини или већим библиотекама Србије.

Како се материјал односи на основне школе у одређеном периоду (19. век), то се према данашњем школском систему, под основном школом подразумева: НРОШ и прва четири разреда гимназије.

Скоро потпун програм наставе математике у данашњој школи настао је пре више векова, па и миленијума. То се у излагању, реализацији програма не види и код ученика то остаје непознато. Генерације и генерације људи који су завршили основно образовање сиромашније су за ове чињенице историје математике. Предавач, учитељ сигурно обезбеђује реализацију програма и вероватно, на задовољавајућем методичком нивоу, али час, пренето знање, остаје без тумачења историјског хода било којег дела програма. Из ових разлога, по нашем мишљењу, методички посматрано час не може да буде потпун. Одавде непосредно следи право да се разматра ова празнина, да се покаже како тај садржај реализовати на часу. Дакако, историја математике као комплементаран садржај методици математике у основној школи мора бити уведен чврстим спрегама. Напоменимо да у данашњим програмима наставе математике овакве историје „нема ни од коро̀ва“. Једноставно, историја математике је из наших школа на било којем ступњу, протерана. Овај случај у ранијим периодима није постојао. Академик Милосав

Марјановић осетио је кохезионе силе које владају између историје математике и методике математике, те у својим књигама *Методика математике I* (Београд, 1994) и *Методика математике II* (Београд, 1996) уводи ову комплементарност.

Потребно је бавити се питањима историје математике у школи, посебно у НРОШ са циљем да се она, најзад, појаве на часовима математике, да час математике добије одговарајућу културолошку димензију. Сигурно да ова комплементарност доводи до љубави ученика према математици која треба да остане трајна кроз цело школовање.

Неоспорно да иза овог чланка стоји огроман мукотрпан рад по библиотекама и архивама Србије. Овај прилог педагогији математике треба прихватити као врсту аналогије са молитвом монаха. Монах се у својој келији и храму увек моли за другог. Тако и овде, писац ових редова, који је сада у улози библиографа, прибира сва написана знања која ће сигурно други користити. А то му је и жеља.

Као што смо навели, за период 1800--1920. година, прво излажемо *књиге* које обрађују питања методике математике, затим *часописе* у којима је садржана већа количина материјала о математици у НРОШ и на крају *убенике* који су се користили у школама тог времена.

КЊИГЕ

1. АВРАМ МРАЗОВИЋ, Руководство к науке числитељној во оупотребљение славеносербских народних оучилишће, *Будим 1806* (има више издања).
2. МИЛОВАН СПАСИЋ, Размишљавање о напретку у просвети, *Београд 1848*, стр. 36.
3. Руководство рачуна из главе, *Београд 1848*.
4. МИЛОВАН СПАСИЋ, Практична рачуница за учитеље основних училишта, *Београд 1850*, стр. 60.
5. МИЛОВАН СПАСИЋ, Нравствениј воспитатељ деце, за родитеље и учитеље, *Београд 1851*, стр. XII + 140 + [40].
6. МИЛОВАН СПАСИЋ, Педагогично-методично наставленије за учитеље основни школа, *Београд 1855*, стр. 4 + 80.
7. МИЛОВАН СПАСИЋ, Исто, друго поправљено издање, *Београд 1859*, стр. 4 + 76.
8. Методика рачуна на памет, *Беч 1855*.
9. ПЛАТОН АТАНАШКОВИЋ, Књига упражњенија при наставленију у рачунању за ученике II и III разреда србских народних училишта у Аустријском Царству, *Беч 1855*.
10. ПЛАТОН АТАНАШКОВИЋ, Методика рачуна напамет у савезу са многобројним задацима к упражњенију за I разред народних училишта у Аустријском Царству, *Беч 1855*.
11. БОРЉЕ НАТОШЕВИЋ, Кратко упутство за српске народне учитеље, *Беч 1857*.

12. Методика рачунања с цифрама у сразмерном сојузу с рачунањем у глави, *Беч 1857*.
13. БОРЂЕ НАТОШЕВИЋ, Упутство за предавање букварских наука учитељи-ма народних училишта у Аустријском царству, *Беч 1858*.
14. Методика рачуна на памет, *Беч 1860*.
15. ГАВРИЛО ВИТКОВИЋ, Практична рачуница за рачуне са просторским количинама и поука о мерама, новцима и оцени разних ствари, *Београд 1869*.
16. СТЕВАН ПОПОВИЋ, Практично предавање из рачуна I, *Београд 1869*.
17. СТЕВАН ПОПОВИЋ, Практично предавање из рачуна II, *Београд 1869*.
18. МИЛОРАД ШАПЧАНИН, Огледна настава у основној школи, Гласник Српског ученог друштва, 32 (1870), 1--35.
19. СИМА МИЛОЈЕВИЋ, Упутство у практичном рачунању за учитеље почетних школа, Први део, *Београд 1872*.
20. СТЕВАН ПОПОВИЋ, Практично предавање из рачуна III, *Београд 1870*.
21. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Практичан поступак при настави у рачуну за I разред српске народне школе, *Панчево 1877*.
22. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Поступак при настави у обичним разломцима за IV разред основних школа, *Панчево 1878*.
23. СТЕВАН ПОПОВИЋ, Рачуница за основне школе -- ручна књига за учитеље, *Београд 1878*.
24. СТЕВАН ПОПОВИЋ, Рачуница за основне школе у Србији -- ручна књига за учитеље, Друга свеска за III и IV разред, *Београд 1879*.
25. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Практичан поступак при настави у рачуну за II разред основне школе, *Панчево 1879*.
26. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Упутство за наставу у рачуну у народној школи, I књига, *Тамшиград 1880*.
27. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Упутство за наставу у рачуну у народној школи, II књига, *Нови Сад 1880*.
28. МИТА НЕШКОВИЋ, Употреба руске рачунаљке у основној школи, *Нови Сад 1880*.
29. СТОЈАН Ј. МАРКОВИЋ, Мали рачунџија, *Београд 1887*.
30. ЈАНСОН, Теориска и практична статистика, *Београд 1891*.
31. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Практичан поступак при настави у рачуну за први разред српске народне школе, *Панчево 1891*.
32. Ј. МИОДРАГОВИЋ, Најобичније грешке у настави и васпитању школском, *Београд 1894*.
33. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Поступак при настави у десетним разломцима за основне школе, *Београд 1894*.
34. КОСТА ПЕТРОВИЋ, Рачунски задаци (с објашњењем) за IV разред српске основне школе, *Београд 1896*, стр. 150 (има више издања).
35. МИХАИЛО СТАНОЈЕВИЋ, Мала геометрија за ученике-це III разреда народних школа (објашњења за учитеље), *Београд 1899*.

36. ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ, Методика рачунске наставе у народној школи, *Јагодина* **1905**, стр. 106.
37. ПЕТАР НЕНИН, Аритметика и алгебра за српску учитељску школу сомборску, *Сремски Карловци* **1916**, стр. 208.
38. МИТА НЕШКОВИЋ, Тумач рачунских таблица за I разред народних основних школа, *Сремски Карловци* **1903**, стр. 11.
39. СОФРОНИЈЕ СИМИЋ, Методика познавања облика по најмодеријим методама, *Крагујевац* **1909**, стр. 100.
40. МИЛУТИН СТАНКОВИЋ, Нова рачуница по начелу поступности и очигледности за III разред народних школа, *Београд* **1907**, стр. 93.
41. МИЛУТИН СТАНКОВИЋ, Нова рачуница по начелу поступности и очигледности за IV разред народних школа, *Београд* **1908**, стр. 195.

Поред наведених књига не треба заборавити и на дело *Педагогија математике* (историјске и методске студије) од Филипа Филиповића и В. Мрачека које је објављено 1910. године у Петрограду, а код нас 1957. године у преводу Олге Митриновић.

Прегледати такође и сабрана дела Годора Јанковића (Фёдор Янкович Мириевский, 1741--1814) у 5 књига које је издала Академија наука СССР. Математичар Јанковић је најпознатији реформатор и методичар Аустроугарске и царске Русије свог времена.

ЧАСОПИСИ

1. ШКОЛСКИ ЛИСТ, *Нови Сад*, излази од **1858**. г.
2. ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ УЧИТЕЉЕ, *Будимпешта*, излази од **1868**. г.
3. СРПСКА НАРОДНА ШКОЛА, *Нови Сад*, излази од **1870**. г.
3. УЧИТЕЉ, *Земун-Вршац-Панчево*, излази од **1873**. г.
5. НОВА ШКОЛА, *Земун-Панчево*, излази од **1875**. г.
6. ДЕЧИЈИ ПРИЈАТЕЉ, *Земун*, излази од **1875**. г.
7. ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК, *Београд*, излази од **1880**. г.
8. УЧИТЕЉ, *Београд*, излази од **1882**. г.
9. НОВИ ВАСПИТАЧ, *Нови Сад*, излази од **1888**. г.
10. НАСТАВНИК, *Београд*, излази од **1890**. г.
11. УЧИТЕЉСКИ ВЕСНИК, *Београд*, излази од **1894**. г.
12. ШКОЛСКИ ОДЈЕК, *Нови Сад*, излази од **1897**. г.
13. ДОМ И ШКОЛА, *Београд*, излази од **1904**. г.
14. БАЧКИ НАПРЕДАК, *Лесковац*, излази од **1905**. г.
15. УЧИТЕЉСКА ЗОРА, *Мостар*, излази од **1905**. г.
16. СРПСКА ШКОЛА, *Сарајево*, излази од **1907**. г.
17. ПЕДАГОШКИ ПРЕГЛЕД, *Београд*, излази од **1902**. г.
18. УЧИТЕЉСКА БОРБА, *Београд*, излази од **1911**. г.

У наведеним часописима има више текстова методике математике. Било би веома захвално да се из ових часописа издвоје чланци, студије који припадају математици и тако подарити јавности једну нову библиографију студија из математике.

Предлажемо, такође, да се прегледају и други општи часописи тог времена, као што су, рецимо, Невен, Јавор и други. У њима утврдити текстове који припадају математици и изложити их стручној јавности.

УЏБЕНИЦИ

1. ВАСИЛИЈЕ БУЛИЋ, Предложенија численце трегубе и землеописанија, *Будим* **1814**, стр. 16.
2. ВАСИЛИЈЕ БУЛИЋ, Наставленија числителна, *Беч* **1836**, стр. 87.
3. ВАСИЛИЈЕ БУЛИЋ, Исто, *Нови Сад* **1840**, стр. 87.
4. СИМЕОН ПРИЦА, Рачуница за учећу се младеж у народним училиштима Књажества Србије, *Београд* **1843**, стр. 73.
5. СИМЕОН ПРИЦА, Исто, *Београд* **1847**, стр. 76.
6. ФРАНЦ МОЧНИК, Руководство рачуна из главе, *Београд* **1848**, стр. 116.
7. СИМЕОН ПРИЦА, Исто, *Београд* **1849**, стр. 76.
8. СИМЕОН ПРИЦА, Исто, *Београд* **1850**, стр. 76.
9. ФИЛИП ХРИСТИЋ, Кратка рачуница за основне србске школе, *Београд* **1850**, стр. 104.
10. ФИЛИП ХРИСТИЋ, Исто, *Београд* **1852**, стр. 104.
11. Књига упражненија при наставленију у рачунању за ученике II и III разреда србских народних училишта у Аустријском Царству, *Беч* **1855**, стр. 198.
12. Рачуница за основне србске школе, *Београд* **1856**.
13. Књига упражненија у рачуну за сеоске школе у Аустријском Царству, *Беч* **1890**, стр. 132.
14. Исто као под 12, *Београд* **1861**.
15. Рачуница за школу и приватно изучавање, *Београд* **1863**, стр. 86.
16. Рачуница мала, *Београд* **1863**.
17. Рачуница мала за основне српске школе, *Београд* **1866**.
18. Исто као под 13, *Беч* **1867**.
19. ТОДОР МИЈУШКОВИЋ, Рачуница за школу и приватно учење, *Београд* **1867**, стр. 82.
20. Књига упражненија у рачуну за сеоске школе, *Беч* **1869**, стр. 132.
21. Исто као под 12, *Београд* **1870**, стр. 88.
22. ТОДОР МИЈУШКОВИЋ, Исто као под 19, *Београд* **1871**, стр. 94.
23. Рачуница са сликама, *Београд* **1872**, стр. 47.
24. СИМА КОЊЕВИЋ, Рачуница за народне школе I, *Панчево* **1873**, стр. 110.
25. СИМА КОЊЕВИЋ, Исто, књ. II, *Панчево* **1873**, стр. 48.
26. СИМА КОЊЕВИЋ, Исто, књ. III, *Панчево* **1873**, стр. 64.

27. СИМА КОЊЕВИЋ, Исто, књ. IV, *Панчево 1873*, стр. 64.
28. Исто као под 12, *Београд 1873*.
29. Рачуница са сликама, *Панчево 1874*, стр. 47.
30. СИМА КОЊЕВИЋ, Рачуница за народне школе, књ. IV, друго издање, *Панчево 1875*, стр. 61.
31. ПРОКА КРШЛОГАЧИН, Рачуница за српске основне школе, *Панчево 1875*, стр. 18.
32. Исто као под 12, *Београд 1875*, стр. 158.
33. Рачуница за народне школе, књ. V, *Панчево 1877*, стр. 80.
34. СИМА КОЊЕВИЋ, Рачуница за народне школе, књ. V, *Панчево 1878*, стр. 78.
35. СИМА КОЊЕВИЋ, Исто, књ. VI, *Панчево 1878*, стр. 86.
36. Рачуница за народне школе, књ. I, друго издање, *Панчево 1878*, стр. 36.
37. Исто, књ. IV, друго издање, *Панчево 1878*, стр. 48.
38. Исто, књ. V, друго издање, *Панчево 1878*, стр. 80.
39. Исто, књ. VI, друго издање, *Панчево 1878*, стр. 80.
40. СТЕВАН Д. ПОПОВИЋ, Рачуница за основне школе у Србији I, Усмени део за I и II разред, *Београд 1879*, стр. 293.
41. СТЕВАН Д. ПОПОВИЋ, Рачуница за основне школе I, Писмени део за I и II разред, *Београд 1879*, стр. 116.
42. СТЕВАН Д. ПОПОВИЋ, Рачуница за основне школе II, Писмени део за III и IV разред, *Београд 1879*, стр. 223.
43. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Практичан поступак при настави у рачуну за III разред основне школе, *Панчево 1880*, стр. 130.
44. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Збирка рачунских примера, Књига I, *Нови Сад 1880*, стр. 40.
45. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Исто, Књига II, *Нови Сад 1880*, стр. 40.
46. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Исто, Књига III, *Нови Сад 1880*, стр. 48.
47. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ, Исто, Књига IV, *Нови Сад 1880*, стр. 29.
48. МИТА НЕШКОВИЋ, Рачуница за народне школе, Књига V, *Панчево 1880*, стр. 66.
49. А. МАЛЕНИН -- К. БУРЕНИН, Рачуница, *Београд 1881*, стр. IV + 353 + 4.
50. Метарски систем са четири вида рачуна, *Цетиње 1881*, стр. 24.
51. [МИТА НЕШКОВИЋ], Рачуница за народне школе, Књига I, *Панчево 1881*, стр. 36.
52. [МИТА НЕШКОВИЋ], Исто, Књига II, *Панчево 1881*, стр. 50.
53. [МИТА НЕШКОВИЋ], Исто, Књига III, *Панчево 1882*, стр. 52.
54. ЈОВАН ВУКОСАВЉЕВИЋ, Нова практична рачуница, *Београд 1882*, стр. VIII + 264.
55. МИША Т. ФРАЧКОВИЋ, Први основи из рачуна у основној народној школи са обзиром на нове мере, *Нови Сад 1884*.

56. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Рачуница за други разред народне школе, I свеска, *Панчево 1884*, стр. 29.
57. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Рачуница за трећи разред народне школе, II свеска, *Панчево 1884*, стр. 42.
58. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Рачуница за четврти разред народне школе, III свеска, *Панчево 1884*, стр. 55.
59. СТ. Ј. МАРКОВИЋ, Мали рачунџија, *Београд 1887*, стр. 95.
60. ФРАЊО МОЧНИК, Рачуница, четврта за опће народне школе, *Беч 1887*, стр. 96.
61. Д. РАДОИЧИЋ, Нова дечија рачуница са сликама, Свеска I, *Београд 1887*, стр. 32.
62. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Исто као под 56, друго поправљено издање, *В. Бечкерек 1887*.
63. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Исто као под 57, друго поправљено издање, *В. Бечкерек 1887*.
64. ФРАЊО МОЧНИК, Рачуница, прва за основне школе у Босни и Херцеговини, *Сарајево 1888*, стр. 38.
65. ФРАЊО МОЧНИК, Рачуница, друга за основне школе у Босни и Херцеговини, *Сарајево 1888*, стр. 64.
66. Рачуница за народне школе, Књига II, *Панчево 1888*, стр. 50.
67. Рачуница за народне школе; писмени део; прва свеска за I и II разред, *Београд 1889*.
68. Рачуница за народне школе; писмени део; друга свеска за III и IV разред, *Београд 1889*, стр. 247.
69. РАША ЗАРИЋ, Рачунски задаци за ученике и ученице IV разреда народних школа, *Београд 1889*, стр. 72.
70. КОСТА ПЕТРОВИЋ, Рачунски задаци за IV разред српске основне школе, *Београд 1890*, стр. 115.
71. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Рачуница за III разред народне школе, II свеска, треће поправљено издање, *Нови Сад 1890*, стр. 38.
72. ПАЈА ДАМЈАНОВИЋ, Рачуница за I разред основних школа, *Нови Сад 1893*, стр. 75.
73. ФРАЊО МОЧНИК, Рачунице за аустријске опће пучке школе, *Беч 1895*, стр. 88.
74. КОСТА ПЕТРОВИЋ, Рачуница за основне школе, писмени део за III и IV разред, *Београд 1896*, стр. 150; прва свеска.
75. КОСТА ПЕТРОВИЋ, Рачуница за основне школе, писмени део за III и IV разред, *Београд 1896*, стр. 254; друга свеска.
76. МИХ. СРЕТЕНОВИЋ, Рачунски задаци за ученике III разреда основне школе, *Београд 1896*, стр. 71.
77. ЈОВИЋ -- СТЕВАНОВИЋ, Рачунски задаци за I разред основне школе, *Београд 1897*, стр. 32.

78. ФРАЊО МОЧНИК, Рачунице за аустријске опће пучке школе, први део: нижи степен, *Беч 1897*, стр. 88.
79. МИХ. СРЕТЕНОВИЋ, Исто као под 76, *Београд 1897*, стр. 71; има више издања.
80. ПЕРО МАРТИНОВИЋ -- БУРО ШПАДИЈЕР, Геометрија. Уџбеник III и IV разреда за црногорске основне школе, *Цетиње 1900*, стр. 78.
81. БУРО ПОПОВИЋ -- АНДРИЈА ЈОВИЋЕВИЋ, Рачуница за трећи разред основнијех школа, *Цетиње 1900*, стр. 126.
82. МИХ. СРЕТЕНОВИЋ, Рачунски задаци за ученике II разреда основне школе, *Београд 1900*, стр. 80.
83. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Исто као под 56, *Нови Сад 1900*, стр. 24; има више издања.
84. ДИМИТРИЈЕ ГЛИГОРИЋ, Рачуница са сликама и рачунским задацима за I и II разред основне школе, *Београд 1901*, стр. 64.
85. БУРО ПОПОВИЋ -- АНДРИЈА ЈОВИЋЕВИЋ, Рачуница за четврти разред основнијех школа, *Цетиње 1901*, стр. 182.
86. РАША МИТРОВИЋ, Рачунски задаци за ученике-це IV разреда народне основне школе, друго издање, *Београд 1901*, стр. 70.
87. СТЕВАН ОКАНОВИЋ, Рачуница са рачунским задацима за ученике и ученице I разреда основне школе, *Београд 1901*, стр. 96.
88. Рачуница за основне школе, писмени део (за ученике и ученице основних школа) за IV разред, *Београд 1901*, стр. 156.
89. Рачуница за народне школе, књига IV, *Панчево 1901*, стр. 66; има више издања.
90. НИКОЛА ВРСАЛОВИЋ, Геометријски облици. Први појмови из геометрије за II и III разред основне школе, *Београд 1901*, стр. 66; има више издања.
91. ДРАГОМИР ЋОСИЋ, Нова рачуница, усмени и писмени задаци, за други разред основне школе, *Београд 1902*, стр. 86; има и друго издање из 1904. г.
92. Рачуница, трећа за основне школе у Босни и Херцеговини, *Сарајево 1902*, стр. 122; има више издања.
93. МИХАЈЛО СРЕТЕНОВИЋ, Исто као под 82, *Београд 1902*, стр. 80; има више издања.
94. Рачуница за основне школе, писмени део за IV разред, *Београд 1903*, стр. 98.
95. Рачуница четврта за основне школе у Босни и Херцеговини, *Сарајево 1904*, стр. 121.
96. ДИМИТРИЈЕ СТОЈАНОВИЋ, Рачуница са рачунским задацима за ученике-це II разреда основне школе, *Београд 1904*, стр. 78; има више издања.
97. МИХАИЈЛО СТАНОЈЕВИЋ, Мала геометрија са рачунским задацима за ученике-це IV разреда народне школе, *Београд 1904*, стр. 55; има више издања.
98. НИКОЛА ВРСАЛОВИЋ, Геометријски облици. Први појмови из геометрије за IV разред основне школе, *Београд 1904*, стр. 72; има више издања.

99. Рачуница са рачунским задацима за III разред основне школе, *Београд 1904*, стр. 96.
100. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Исто као под 71, *Нови Сад 1906*, стр. 38.
101. АНДРИЈА ЈОВИЋЕВИЋ -- БУРО ПОПОВИЋ, Рачуница за други разред основнијех школа, *Цетиње 1907*, стр. 78; има више издања.
102. ЈОВИЋ -- СТЕВАНОВИЋ, Исто као под 77, *Београд 1907*, стр. 48.
103. Рачуница за аустријске опће пучке школе, *Беч 1907*, стр. 108, (први део).
104. Рачуница за аустријске опће пучке школе, *Беч 1907*, стр. 99, (други део).
105. МИХАЈЛО СТАНОЈЕВИЋ, Мала геометрија за ученике-це II и III разреда народне школе, *Београд 1907*, стр. 35.
106. АНТУН ЦУВАЈ, Рачуница за I годиште нижих пучких школа у Хрватској и Славонији, *Загреб 1908*, стр. 64.
107. ПОПОВИЋ БУРО -- АНДРИЈА ЈОВИЋЕВИЋ, Исто као под 81, *Цетиње 1908*, стр. 128, друго издање.
108. Рачуница за аустријске опће пучке школе, трећи део, *Беч 1908*, стр. 98.
109. АНДРИЈА ЈОВИЋЕВИЋ -- БУРО ПОПОВИЋ, Рачуница за III разред основнијех школа, *Цетиње 1908*, стр. 128.
110. АРКАДИЈЕ ВУКОВИЋ, Исто као под 56, *Нови Сад 1908*, стр. 24.
111. МИЛОШ ПОПАРА, Рачуница за II разред српских основних школа у Босни и Херцеговини, *Сремски Карловци 1909*, стр. 70; има више издања.
112. МИЛОШ ПОПАРА, Рачуница и геометријски облици за IV разред српских основних школа у Босни и Херцеговини, *Сремски Карловци 1909*, стр. 84; има више издања.
113. СР. СТЕФАНОВИЋ, Рачунски задаци за I разред основне школе, *Београд 1909*, стр. 17; има више издања.
114. М. БУКАНОВИЋ -- И. БУКАНОВИЋ, Рачунски задаци и геометријски облици за четврти разред основних школа, *Београд 1909*, стр. 118; има више издања.
115. И. БУКАНОВИЋ -- М. БУКАНОВИЋ, Рачунски задаци и геометријски облици за трећи разред основних школа, *Београд 1910*, стр. 111; има више издања.
116. В. ХОЛЕНБАХ, Рачунска настава у I разреду основне школе, *Велико Градиште 1910*, стр. 37.
117. ПЕРО МАРТИНОВИЋ -- БУРО ШПАДИЈЕР, Геометрија, уџбеник за III и IV разред основних школа у Краљевини Црној Гори, *Цетиње 1910*, стр. 76 (друго издање).
118. МИХАЈЛО СРЕТЕНОВИЋ, Рачунски задаци за ученике-це IV разреда основних школа, *Београд 1910*, стр. 79; има више издања.
119. МИХАЈЛО СРЕТЕНОВИЋ, Рачунски задаци за ученике-це III разреда основних школа, *Београд 1911*, стр. 78; има више издања.
120. СТЕВАН ОКАНОВИЋ, Рачуница са рачунским задацима за ученике и ученице II разреда основне школе, *Београд 1912*, стр. 102 (друго издање).

121. МИЛОШ ПОПАРА, Рачуница и геометрија за III разред српских основних школа у Босни и Херцеговини, *Сарајево 1912*, стр. 78.
122. БУРО ТЕРЗИН, Рачуница за II разред основних школа, *Велика Кикинда 1912*, стр. 93.
123. Рачуница за професионалне и продужене школе, *Београд 1912*, стр. VI+226.
124. СВЕТОЗАР ВУКАШИНОВИЋ, Рачуница са сликама за почетнике и анал-фабете. За школску и домаћу обуку, за I и II разред, *Београд 1912*, стр. 83.
125. Рачуница прва за основне школе у Босни и Херцеговини, *Сарајево 1915*, стр. 47.

Изложена библиографија може послужити многим њеним корисницама са учитељских факултета да пишу научне радове, дипломске радове, магистарске тезе, као и докторске дисертације.

Могуће су разне анализе овако прикупљеног блага. Рецимо, уџбенике у овом времену нису писали професори универзитета, тј. Велике школе. Писали су их учитељи са великим искуством рада у школи. Даље. Наводимо имена градова у којима су настали уџбеници: Београд, Сарајево, Цетиње, Нови Сад, Беч, Загреб, Панчево, Будим, Велики Бечкерек, Сремски Карловци, Велико Градиште, Велика Кикинда. Уџбеници су се користили у основним школама Србије, Црне Горе, у српским школама Босне и Херцеговине, као и Словеније и Хрватске. Има и неколико случајева уџбеника за српске школе у Аустрији.

Као што помену смо, аутори уџбеника били су учитељи. Међутим, има већи број уџбеника који не носе име аутора. То су вероватно преводи страних уџбеника рађени на захтев Школске комисије, тј. Просветног савета. Установили смо само два страна аутора и то: Словенац Франц Мочник (бр. 6, 60, 64, 65, 73, 78) и Немац Холенбах (бр. 116; W. Hollenbach). Поред овога, има неколико случајева „посрбљавања“. Наиме, користи се страни уџбеник, преводи и прилагођава нашим колама. Такав је случај са уџбеником чешког порекла (бр. 23 или 29) или руског порекла из 1881. године (бр. 49).

Најважнија употреба ове грађе биће садржана у дознавању ондашње употребе симболике, терминологије, помагала, као и расподеле програма по разредима, садржаја збирки задатака, употреби слика, заступљености геометрије, обиму уџбеника и слично.

Пред аутором овог рада предстоји истоветан истраживачки напор за период између два рата.